

Wanda Pieniężna (1897 – 1967)

Nazwisko Pieniężnych na stałe wpisało się w krajobraz walki o polskość Warmii. Wystarczy wspomnieć Seweryna Pieniężnego syna, który po ojcu nie tylko odziedziczył imię, ale też wiele niezłomnych. Będąc redaktorem *Gazety Olsztyńskiej* stał się głównym orędownikiem najpierw walki plebiscytowej, a po jej porażce zaangażowanym społecznikiem. Wykorzystując środowisko swego czasopisma jako nieformalnego organu jednoczącego działania polskie na Warmii, mógł w ten sposób zabiegać o niezależność kulturową Warmiaków i ich związki z Polską. To właśnie dzięki artykułom *Gazety Olsztyńskiej*, głos na temat polskości Warmii mógł być słyszany w granicach ojczyzny, które nie objęły jej swym zasięgiem.

Nie mniej ważne w tym wydaje się postać jego małżonki, Wandy Pieniężnej z domu Dembińskiej, która właśnie pod nazwiskiem głośnych olsztyńskich redaktorów zapisała się w dziejach swojego regionu. Mimo tego, że urodziła się w Żninie w 1897 roku i jako młoda Wielkopolanka brała czynny udział w sławetnym powstaniu zwieńczonym sukcesem, tak życie zagnało ją do Prus Wschodnich, gdzie została oddelegowana do pracy w polskim biurze plebiscytowym. Tak też poznała swojego przyszłego męża, w roku 1920 pobrali się i od tego też czasu pomagała mu w prowadzeniu redakcji *Gazety*, zostając współredaktorem. Nie ograniczyła się jedynie do tych działań, bowiem pracowała też w Konsulacie Polskim w Olsztynie oraz była przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego Towarzystw Kobietych i sekretarzem Polsko-Katolickiego Towarzystwa Szkolnego w Olsztynie.

Lata po plebiscycie, a zwłaszcza po dojściu Hitlera do władzy, należały chyba do najtrudniejszego etapu w ich życiu zakończonych wybuchem wojny. W przypadku Seweryna będzie miał mroczny finał w obozie w Hohenbruch, gdzie w niecałe pół roku aresztowania został rozstrzelany w lutym 1940 roku. Siedziba *Gazety Olsztyńskiej* została spalona i zrównana z ziemią. Wanda zaś po wyroku skazującym za pomoc jeńcom polskim w Olsztynie trafiła najpierw z dziećmi do aresztu, a potem do obozu koncentracyjnego w Ravensbrück. Wspominała później: *Dowiedziałam się o śmierci męża w celi, bowiem najpierw osadzono mnie w więzieniu, a potem wywieziono do Ravensbrück; jeszcze przedtem przeżyłam wraz z dziećmi zagładę naszego domu i drukarni; chciano zatrzeć ślady po polskiej gazecie...*

Mimo wszelkich przeciwności przeżyła katastrofę wojny i wróciła wraz z dziećmi do Olsztyna, próbując się odnaleźć w nowej rzeczywistości politycznej i społecznej. Ze względu na swe doświadczenia została sekretarzem i doradcą pierwszego wojewody olsztyńskiego,

jednak mimo jej usilnych starań jako właścicielka praw do *Gazety Olsztyńskiej* nie uzyskała zgody władz na reaktywację pisma. Zakończyło się na tym, że od września 1951 roku zaczął ukazywać propartyjny *Głos Olsztyński*, jednak Wanda starała się mieć wpływ na publikowane w nim treści, min. żądając tradycyjnych podtytułów takich jak: *Ojców mowy, ojców wiary brońmy zgodnie: młody, stary* czy *Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus*. Co też ważne w roku 1946 udało się sprowadzić do Olsztyna szczątki Seweryna, zaś rok później warmińskiej miejscowości Melzak, położonej między Braniewem i Lidzbarkiem Warmińskim, nadano nazwę Pieniężno.

Po odwilży październikowej Wanda weszła w skład sejmu II kadencji, działając w ramach klubu poselskiego *Znak*. Ponadto działała w Towarzystwie Łączności Polonii z Zagranicą. Przyznano jej Złoty Krzyż Zasługi oraz order Polonia Restituta. Zmarła w 1967 roku, nie doczekawszy zmiany nazwy olsztyńskiego pisma na tytuł, pod którym pracowała razem z mężem, do której doszło trzy lata później. Ją samą upamiętniono za to ulicami w Olsztynie oraz rodzinnym Żninie, natomiast do dziś na cmentarzu komunalnym w stolicy Warmii znajduje się grobowiec rodziny Pieniężnych, zaś Seweryn został patronem Olsztyńskich Zakładów Graficznych.

<http://www.sejm-wielki.pl/b/sejmprl.5439>

<http://750lat.umznn.pl/?p=osoby&id=17>

http://leksykonkultury.ceik.eu/index.php/Wanda_Pieni%C4%99%C5%BCna

<http://polskaijejhistoria.blogspot.com/2016/02/wanda-pieniezna.html>

<https://bliskopolski.pl/leksykon/wanda-pieniezna/>

<https://gazetaolsztyńska.pl/702899.Portrety-kobiet-Nie-tylko-Joanna-i-Wanda.html>

<https://przegladbaltycki.pl/17176.seweryn-pieniezny-warmiak-oredownik-pluralistycznej-rzeczypospolitej-ofiara-obozu-w-hohenbruch.html>